



# DZIENNIK URZĘDOWY

## WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

---

Białystok, dnia 13 grudnia 2013 r.

Poz. 4488

### UCHWAŁA NR XXII/120/13 RADY GMINY TUROŚL

z dnia 3 grudnia 2013 r.

#### **w sprawie ustanowienia herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci Gminy Turośl oraz ustalenia zasad ich używania**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 i 645) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 1978 r. Nr 31, poz. 130 z późn. zm.) po uzyskaniu pozytywnej opinii Ministra Administracji i Cyfryzacji uchwała się, co następuje:

**§ 1.** Ustanawia się symbole Gminy Turośl, to jest: herb, flagę, flagę stolikową, banner i pieczęć, mające stanowić trwale znamiona tożsamości wspólnoty samorządowej, symbolizując więź historyczną, kulturową i społeczno ekonomiczną mieszkańców gminy.

**§ 2. 1.** Herb Gminy Turośl wyobraża w polu zielonym sznur bursztynów złoty a w jego środku także pszczoła.

2. Wzór graficzny herbu określa załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

**§ 3. 1.** Flagę Gminy Turośl stanowi prostokątny zielony płat o proporcjach szerokości do wysokości 5:8 z centralnie umieszczonym godłem herbu Gminy Turośl, gdzie wysokość godła stanowi 3/4 wysokości flagi.

2. Wzór graficzny flagi określa załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

**§ 4. 1.** Flagę stolikową (proporczyk) Gminy Turośl stanowi prostokątny zielony płat o proporcjach szerokości do wysokości 1:2 z godłem herbu Gminy Turośl, którego środek znajduje się na wysokości 1/3 wysokości flagi mierząc od góry, a szerokość godła stanowi 2/3 szerokości flagi.

2. Wzór graficzny flagi stolikowej określa załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.

**§ 5. 1.** Banner Gminy Turośl stanowi prostokątny płat o proporcjach szerokości do wysokości 1:4 z godłem herbu Gminy Turośl, którego środek znajduje się na wysokości 1/4 wysokości flagi mierząc od góry, a szerokość godła stanowi 2/3 szerokości flagi.

2. Wzór graficzny banneru określa załącznik Nr 3 do niniejszej uchwały.

**§ 6. 1.** Pieczęć Gminy Turośl gminna, wójtowska i radziecka mają kształt okrągły i średnicę 36 mm. Obrys zewnętrzny pieczęci wyznaczają dwa koła (okręgi), jedno wpisane w drugie grubsze zewnętrzne i cieńsze wewnętrzne. W otoku pomiędzy okręgami umieszczono majuskułą napis odpowiednio:

- 1) GMINA TUROŚL,
- 2) WÓJT GMINY TUROŚL,
- 3) RADA GMINY TUROŚL

- gdzie słowo TUROŚL jest oddzielone od pozostałych dwiema sześciopromiennymi ażurowymi gwiazdami. W środku pieczęci umieszczono konturowe godło herbu Gminy Turośl, to jest: sznur bursztynów a w jego środku pszczoła.

2. Wzór graficzny pieczęci określa załącznik Nr 4 do niniejszej uchwały.

**§ 7. 1.** Symbole, o których mowa w § 2 6 uchwały, stanowią własność Gminy Turośl i są znakami prawnie chronionymi oraz mogą być używane wyłącznie w kształcie, proporcjach i kolorach zgodnych z wzorami graficznymi ustalonymi w niniejszej uchwale.

2. Uzasadnienie zastosowanej symboliki oraz rys historyczny wraz z załącznikami stanowią załącznik Nr 5 do niniejszej uchwały.

**§ 8. 1.** Prawo do używania herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru i pieczęci na mocy niniejszej uchwały przysługuje:

- 1) Radzie Gminy;
- 2) Wójtowi;
- 3) Urzędowi Gminy;
- 4) gminnym jednostkom organizacyjnym;
- 5) innym podmiotom wykonującym w imieniu Gminy zadania o charakterze użyteczności publicznej.

2. Pieczęci do sygnowania ważnych dokumentów używają:

- 1) Rada Gminy;
- 2) Wójt;
- 3) Urząd Gminy

3. Na pisemny wniosek herb i pozostałe symbole Gminy mogą być używane przez inne podmioty niewymienione w § 8 ust. 1 pod warunkiem wyrażenia zgody przez Wójta Gminy Turośl.

**§ 9. 1.** Herb i flagę, flagę stolikową i banner Gminy Turośl umieszcza się w pomieszczeniach, na budynkach i przed budynkami stanowiącymi siedziby albo miejsca obrad organów Gminy.

2. Symbole, o których mowa w ust. 1 mogą być używane w innych miejscach z okazji uroczystości, świąt i rocznic gminnych, państwowych i regionalnych oraz podczas imprez promujących Gminę.

**§ 10. 1.** Herb może być zamieszczany na drukach urzędowych Rady Gminy, Wójta Gminy i Urzędu Gminy oraz na stronach internetowych, których administratorem jest Gmina Turośl.

2. Wizerunek herbu, flagi, flagi stolikowej, banneru mogą być wykorzystywane przez Urząd Gminy i gminne jednostki organizacyjne oraz sołectwa do celów promocji Gminy Turośl.

**§ 11.** Symboli, o których mowa w § 2 - 5 mogą używać również osoby fizyczne i inne podmioty do celów komercyjnych, za zgodą Wójta. Zasady i warunki używania tych symboli określa pisemna umowa.

**§ 12. 1.** Herb i pozostałe symbole Gminy Turośl mogą być umieszczane, używane i rozpowszechniane wyłącznie w sposób zapewniający należną im cześć, powagę i poszanowanie.

2. Wójt może zakazać używania wizerunku herbu, flagi, flagi stolikowej i banneru, jeżeli podmiot używający nie uzyskał zgody lub wykorzystuje te symbole w sposób nie zapewniający im należytej czci i szacunku albo godzący w powagę i prestiż Gminy, lub naraża na szkodę interes Gminy.

**§ 13.** Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Turośl.

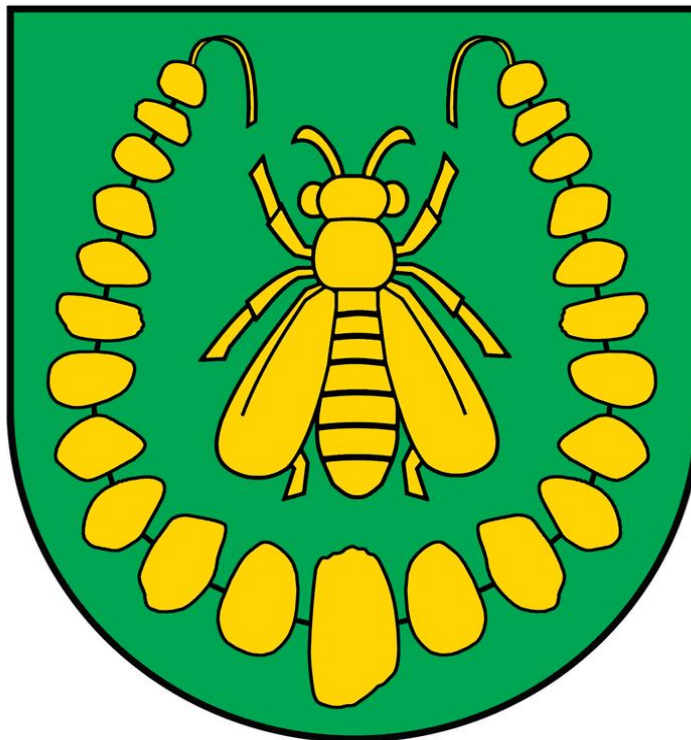
**§ 14.** Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

**Przewodniczący Rady**  
**Sławomir Milewski**

## Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXII/120/13

Rady Gminy Turośl  
z dnia 3 grudnia 2013 r.

## Herb

**Paleta barw CMYK**  
(do zastosowań poligraficznych)

<b>ZŁOTO/ŻÓŁCIEŃ</b>	<b>ZIELEŃ</b>
C = 0%    M = 15%	C = 100%    M = 0%
Y = 100%    K = 0%	Y = 100%    K = 0%
<b>CZERN</b>	
C = 0%    M = 0%	
Y = 0%    K = 100%	

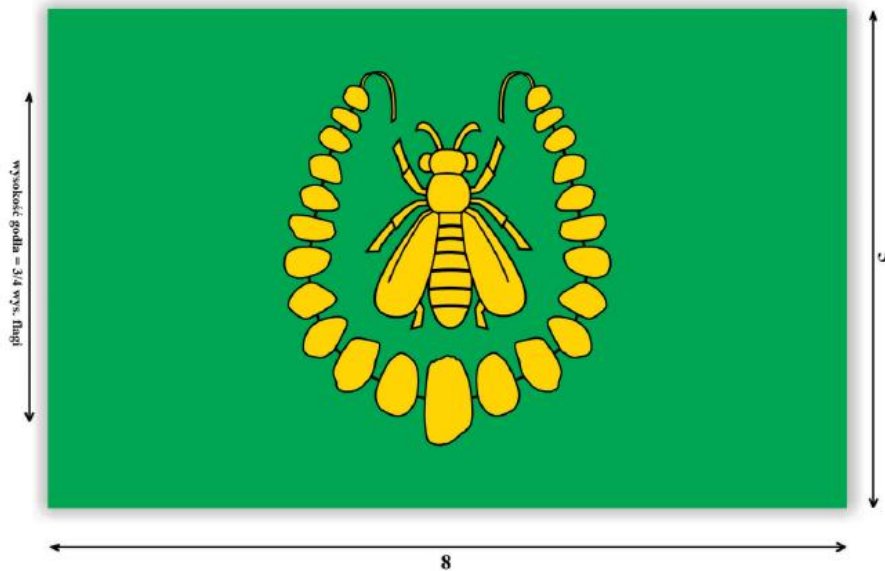
**Zastępczo paleta RGB**  
(wersje elektroniczne herbu i flagi)

<b>ZŁOTO/ŻÓŁCIEŃ</b>	<b>ZIELEŃ</b>
R = 255    G = 212    B = 0	R = 0    G = 159    B = 79
<b>CZERN</b>	
R = 35    G = 31    B = 32	

**Załącznik Nr 2** do uchwały Nr XXII/120/13

Rady Gminy Turośl

z dnia 3 grudnia 2013 r.

**Flaga****Paleta barw CMYK**  
(do zastosowań poligraficznych)

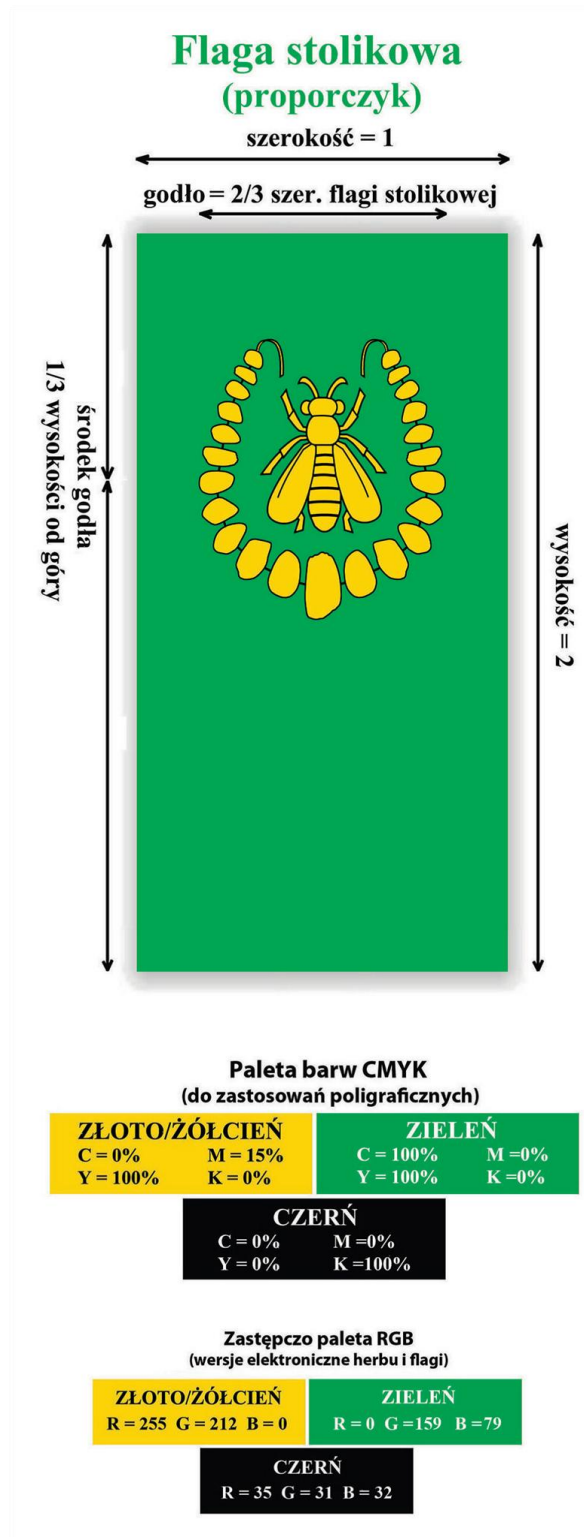
<b>ZŁOTO/ZÓLCIEŃ</b>		<b>ZIELEŃ</b>	
C = 0%	M = 15%	C = 100%	M = 0%
Y = 100%	K = 0%	Y = 100%	K = 0%
<b>CZERNŃ</b>			
C = 0%	M = 0%	Y = 0%	K = 100%

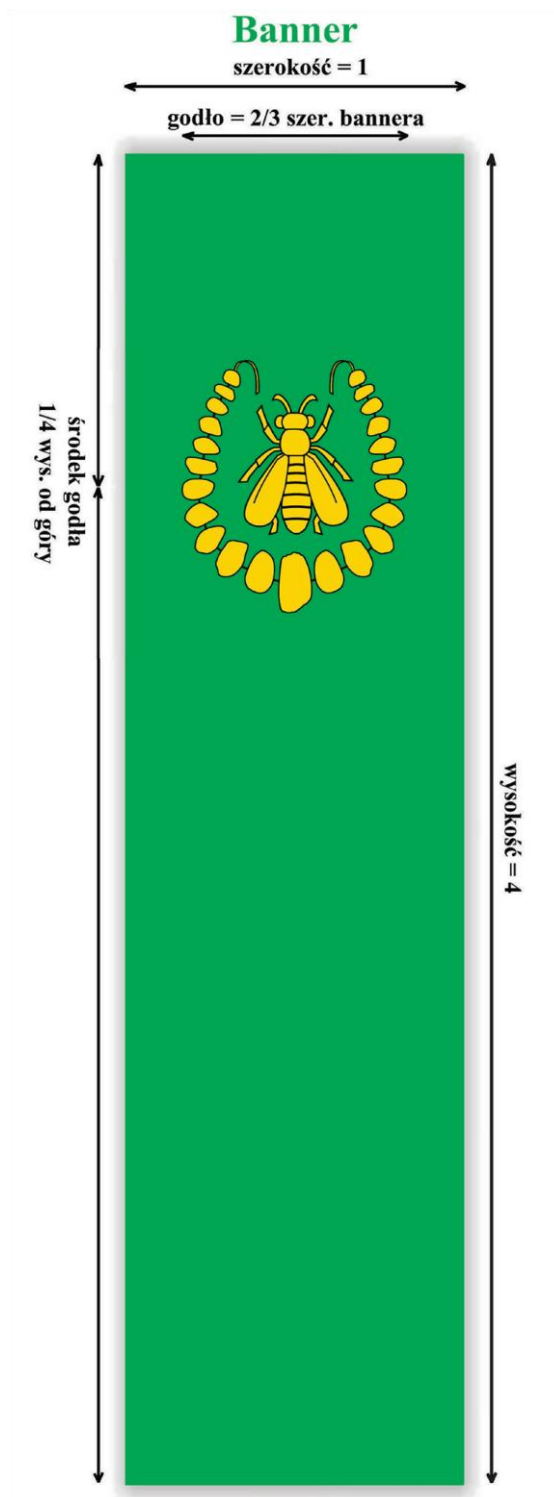
**Zastępczo paleta RGB**  
(wersje elektroniczne herbu i flagi)

<b>ZŁOTO/ZÓLCIEŃ</b>			<b>ZIELEŃ</b>		
R = 255	G = 212	B = 0	R = 0	G = 159	B = 79
<b>CZERNŃ</b>					
R = 35	G = 31	B = 32			

## Załącznik Nr 3 do uchwały Nr XXII/120/13

Rady Gminy Turośl  
z dnia 3 grudnia 2013 r.



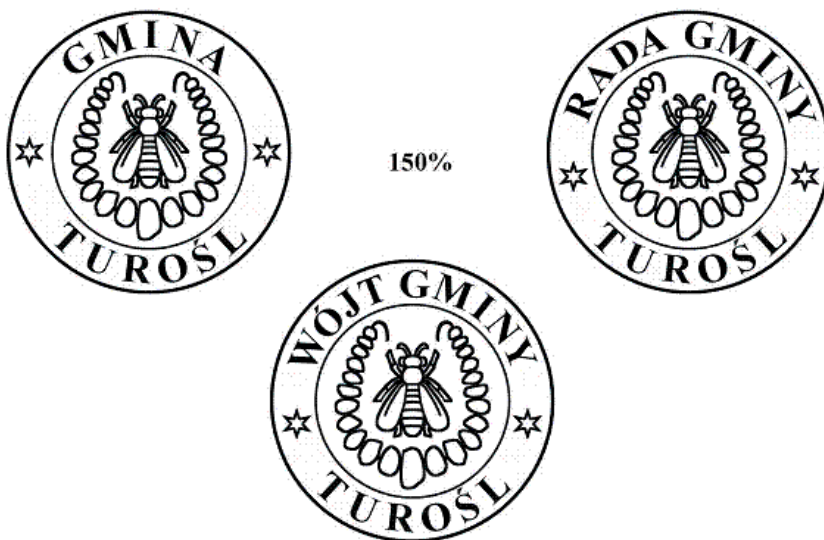


Załącznik Nr 4 do uchwały Nr XXII/120/13

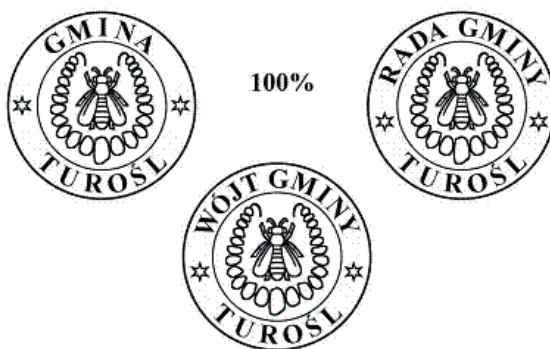
Rady Gminy Turośl

z dnia 3 grudnia 2013 r.

**Pieczenie: gminna, wójtowska i radziecka**



średnica rzeczywista = 36 mm



**Załącznik Nr 5** do uchwały Nr XXII/120/13

Rady Gminy Turośl

z dnia 3 grudnia 2013 r.

**Herb Gminy Turośl**

W polu zielonym sznur bursztynów złoty a w jego środku także pszczoła.

*Wzór graficzny herbu – załącznik Nr 1.*

W historii terenów, które zajmuje obecna gmina Turośl, najważniejszą rolę odgrywała typowo puszczańska gospodarka leśna, na czele z bartnictwem, ale także wydobywaniem bursztynu, który jako kopalina występuje w wybranych lokalizacjach dorzecza Narwi. Miód i bursztyn to „złoto” Kurpiowskiej Puszczy Zielonej (Zagajnicy), do której nawiązuje zielony kolor tarczy.

**RYS HISTORYCZNY**

Gmina Turośl położona jest na północno-wschodnim krańcu kurpiowskiej Puszczy Zielonej, dawnej Zagajnicy Łomżyńskiej stanowiącej najpierw domenę książęcą, a następnie królewską. Teren gminy przecina Pisa, stanowiąca umowną granicę między osadami kurpiowskimi a położonymi na wschód od Pisy siedzibami drobnej szlachty. Granica ta jest dlatego umowna, że i po wschodniej stronie znajdujemy osady typowo kurpiowskie, a na terenie Gminy Turośl nie ma żadnej z dawnych siedzib drobnej szlachty.

Ziemie te od średniowiecza aż do rozbiorów przynależały do starostwa kolneńskiego w ziemi łomżyńskiej. Północna granica Gminy Turośl niemal idealnie pokrywa się z dawną granicą pruską a obecnie granicą województwa mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego.

Ludwik Krzywicki pod koniec XIX wieku w swoim dziele zatytułowanym „Kurpie” pisał, że zwarte osadnictwo na terenie Puszczy Kurpiowskiej rozpoczęło się dopiero na przełomie XVI i XVII wieku, a północno-wschodnia część Puszczy Kurpiowskiej bliżej Kolna, nad rzeką Pisą, zasiedlona została najpóźniej, bo dopiero na przełomie XVIII i XIX wieku. Wcześniej nie było tu prawie stałych osad a jedynie sezonowo użytkowane budy rudników, smolarzy i innych Kurpiów prowadzących gospodarke leśną. Słowa Krzywickiego znajdują potwierdzenie także w „Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich” a także innych pracach uczonych XIX-wiecznych i późniejszych. Wyjątkiem i zarazem najstarszą wsią na terenie Gminy Turośl jest Leman, wzmiankowany jako Ruda Leman w lustracji z 1605 roku. Należała wówczas Ruda Leman do dóbr starostwa kolneńskiego. Druga najstarsza wieś, to wymieniona w Topographii, najstarszym opisie Mazowsza Jędrzeja Święcickiego z 1634 roku Krusza nad rzeką tej samej nazwy.

Tymczasem Turośl pojawiła się na arenie dziejowej dopiero w drugiej połowie XVIII wieku jako osada leśniczego zwana Turośl albo Bączki. Podobnie dopiero w XVIII wieku znajdujemy w źródłach nazwy innych wsi z terenu dzisiejszej gminy: Charubin, Szablaki (siedziba kurpiowskich czynszowników Królewszczyzny, jaką była Puszcza Kurpiowska).

Turośl wybiła się wśród okolicznych miejscowości, gdy utworzono tu pierwszą (na terenie obecnej gminy) parafię. Wcześniej okolice te należały do parafii w Kolnie. Do dziś zresztą na terenie Gminy Turośl funkcjonują tylko dwie parafie. Kościół filialny w Turośli ufundował w 1805 roku Michał Szaniawski, leśniczy i wójt (kolneński). Kościół podobnie jak później parafia otrzymały wezwanie św. Jana Chrzciciela. Drugą parafią, pw. św. Rocha erygowano w Lemanie w 1906 roku, ale wiadomo że pierwsza drewniana kaplica spłonęła w Lemanie w 1837 roku. Kiedy powstała pierwsza? Źródła na ten temat nie dostarczają nam odpowiedzi. Wiemy natomiast, że gdy pożar strawił kolejną, odbudowano ją w 1863r., a rok później trzech mieszkańcy tej wioski: Tomasz Czyż, Adam Zadroga i Piotr Zajk prosili biskupa o przysłanie im na stałe księdza. W odpowiedzi na prośbę mieszkańców wsi Leman, w 1867 r. przy istniejącej tam kaplicy zamieszkał wikariusz parafii Kolno, który miał prawo odprawiać msze, spowiadać i udzielać wszystkich sakramentów za wyjątkiem ślubu. Lemański wikariusz nie prowadził też do 1906 roku Libri baptisatorum, matrimoniales et mortorum, czyli ksiąg chrztu, ślubów i zgonów.



Ludwik Krzywicki pisze, że głównymi zajęciami tutejszej ludności w dawnych wiekach (Ruda Leman) było wytapianie żelaza z rudy darniowej, bartnictwo oraz łowiectwo. Tutejsza ziemia poza rudą żelaza kryła w sobie także wydobywany przez Kurpiów bursztyn, a puszcza obfitowała we wszelką zwierzynę: wilki, niedźwiedzie i łosie, a do XV wieku także w tury, na które polować tu mieli książęta mazowieccy stający w Nowogrodzie. Historycznie poświadczone stanowiska wydobywania bursztynu znajdowały się w Pupkowiźnie, Turośli, Wanacji i Zimnej.

Jak wcześniej wspomniano, najstarszymi osadami są na tym obszarze: Leman (d. Ruda Leman; wzmiankowana w lustracji z 1605 r.) i Krusza (wzmiankowana przez Święcickiego w 1634 r.). Historycy nie są zgodni w ocenie, gdzie znajdowało się Stare Kolno, ale wiele przesłanek wskazuje na to, że mogło być ono pierwotnie lokowane na północno-wschodnim skraju obecnej Gminy Turośl, gdy okolica ta była jeszcze niemal bezludna.

Współcześnie Gmina Turośl należy do powiatu kolneńskiego i województwa podlaskiego, pomimo faktu, że niemal cała Kurpiowszczyzna znajduje się w granicach województwa mazowieckiego, a Wysoczyzna Kolneńska wraz z całą ziemią łomżyńską od wieków należały do Mazowsza – najpierw Księstwa Mazowieckiego, a po jego wcieleniu do Korony, do województwa mazowieckiego.

W ludowej tradycji zachowały się zarówno tradycje bursztyniarskie, jak i bartnicze. Nad przecinającą Gminę rzeką Pisą nadal można wykopać okruchy bursztynu, choć jego wydobywanie nie jest opłacalne i dziś stanowi najczęściej element lekcji szkolnych prowadzonych w ramach edukacji regionalnej bądź też stanowi atrakcję turystyczną dla gości gospodarstw agroturystycznych. Tradycje bursztyniarskie widoczne są też w pielęgnowanym folklorze kurpiowskim, do dziś bowiem sznur koralu stanowi element kurpiowskiego stroju kobiecego. Dawne tradycje bartnicze z kolei kontynuują dziś pszczelarze. Współczesny Kurp nie dzieje już pni w lesie, coraz rzadziej też hoduje pszczoły w kłodach, które zastępują współczesne ule.

### **Flaga Gminy Turośl**

Flagę Gminy Turośl stanowi prostokątny zielony płat o proporcjach szerokości do wysokości 5:8 z centralnie umieszczonym godłem herbu Gminy Turośl, gdzie wysokość godła stanowi 3/4 wysokości flagi.

*Wzór graficzny herbu – załącznik nr 2.*

### **Flaga stolikowa (proporzycy) Gminy Turośl**

Flagę stolikową Gminy Turośl stanowi prostokątny zielony płat o proporcjach szerokości do wysokości 1: 2 z godłem herbu Gminy Turośl, którego środek znajduje się na wysokości 1/3 wysokości flagi mierząc od góry, a szerokość godła stanowi 2/3 szerokości flagi.

*Wzór graficzny herbu – załącznik nr 3.*

### **Banner Gminy Turośl**

Banner Gminy Turośl stanowi prostokątny zielony płat o proporcjach szerokości do wysokości 1:4 z godłem herbu Gminy Turośl, którego środek znajduje się na wysokości 1/4 wysokości flagi mierząc od góry, a szerokość godła stanowi 2/3 szerokości flagi.

*Wzór graficzny herbu – załącznik nr 3.*

### **Pieczenie Gminy Turośl – gminna, wójtowska i radziecka\***

Pieczenie Gminy Turośl mają kształt okrągły i średnicę 36 mm. Obrys zewnętrzny pieczęci wyznaczają dwa koła (okręgi), jedno wpisane w drugie – grubsze zewnętrzne i cieńsze wewnętrzne. W otoku pomiędzy okręgami umieszczono majuskułą napis – odpowiednio:

**GMINA TUROŚL**

**WÓJT GMINY TUROŚL**

**RADA GMINY TUROŚL**

- gdzie słowo TUROŚL jest oddzielone od pozostałych dwiema sześciopromiennymi ażurowymi gwiazdami. W środku pieczęci umieszczono konturowe godło herbu Gminy Turośl, to jest: sznur bursztynów a w jego środku pszczoła.

*Wzór graficzny herbu – załącznik nr 4.*

\* Według Słownika języka polskiego (PWN): 'radziecki'/'radziecka'/'radzieckie' – odnoszący się do radnego, rajcy, rady, zwłaszcza rady miasta lub gminy. Określenie 'radziecki' w odniesieniu do Związku Sowieckiego użyte po raz pierwszy w 1934 roku przez sowietologa Wiktora Sukiennickiego... Słowo to jednak było powszechnie używane w Polsce w dawnych wiekach, czego przykłady znajdujemy choćby w Encyklopedii Staropolskiej Zygmunta Glogera z 1900-1903 r.:

Radzieckie księgi Prof. Piekosiński powiada, że księgi radzieckie m. Krakowa, dochowane po dziś dzień w nieprzerwanym szeregu od roku 1392 aż do upadku Rzplitej. (...)

Takich ksiąg radzieckich, o jakich mówi prof. Piekosiński, lub o nie krakowskich i mniej ważnych, przeglądaliśmy sporo w różnych miejscach i zaczerpnęliśmy z nich wiele wiadomości, a zawsze z ubolewaniem, że po upadku Rzplitej mieszczaństwo nasi przestali opiekować się archiwami miejskimi i pozwolili niedbałym magistratom na ich zniszczenie. Z ksiąg radzieckich można było odtworzyć całe życie mieszczańskie ostatnich kilku wieków, jak to względnie do Lwowa wyzyskał świetnie Wł. Łoziński w dziele swoim: „Patrycjat i mieszczaństwo lwowskie”. (...)

Oczywiście było to mieszczaństwo przeważnie rolnicze, ale względnie dosyć zamożne, bo w spisach rzeczy sporządzonych w księdze radzieckiej Sandomierza po zmarłych mieszczanach napotykamy: lichtarze srebrne, suknię czerwoną luńską z kitlikiem czamletowym obłożoną aksamitem, suknię modrą luńską z kształtem aksamitnym, czapkę aksamitną (niewieścią) podszytą kunami, tunikę lundzką i t.d.